

Výroční zpráva o činnosti odboru hygieny dětí a mladistvých KHS Plzeňského kraje za rok 2020

1. Charakteristika odboru hygieny dětí a mladistvých

Usměrňuje a kontroluje dodržování zdravých životních podmínek v zařízeních pro výchovu, vzdělávání a zotavení dětí a mladistvých dle povinností daných zákonem č. 258/2000 Sb. a prováděcími předpisy, sleduje vliv výživy na zdraví mladé populace, vliv vnitřního prostředí v zařízeních pro výchovu a vzdělávání, režim dne a podmínky pro pohybovou výchovu a otužování.

Plní zejména tyto úkoly:

- Plánuje, organizuje, řídí a provádí SZD ve školách a školských zařízeních zapsaných do školského rejstříku (včetně učňovských pracovišť a středisek praktického vyučování pod správou středních škol), v zařízeních sociálně-výchovné činnosti a zařízeních pro děti vyžadujících okamžitou pomoc a v provozovnách osob s živností péče o dítě do tří let věku v denním režimu nebo s živností mimoškolní výchova a vzdělávání se zaměřením na plnění hygienických požadavků na prostorové podmínky, vybavení, provoz, osvětlení, vytápění, mikroklimatické podmínky, zásobování vodou, úklid, plnění hygienických požadavků na venkovní hrací plochy a hřiště těchto zařízení.
- Kontroluje dodržování hygienických požadavků na zotavovací akce a školy v přírodě.
- Přípravuje podklady pro vydání stanovisek dotčeného správního orgánu respektive taková stanoviska vydává.
- Plánuje, organizuje, řídí a provádí SZD v oblasti stravovacích služeb pro děti a mladistvé.
- Hodnotí a usměrňuje režim stravování včetně pitného režimu, režim dne zohledňující věkové a fyzické zvláštnosti dětí a mladistvých, podmínky jejich pohybové výchovy a otužování, podmínky odborného výcviku a učební praxe.
- Podílí se na šetření alimentárních nákaz v těchto stravovacích službách a navrhuje příslušná opatření k zamezení jejich šíření.
- Prověruje znalosti nutné k ochraně veřejného zdraví u fyzických osob vykonávajících činnost epidemiologicky závažnou dle § 19 odst. 4 zákona č. 258/2000 Sb. ve stravovacích službách školských zařízení, školních bufetech i v jiných objektech v době jejich využití při zotavovacích akcích dětí a dorostu.
- Podílí se na monitorování vztahů zdravotního stavu dětí a mladistvých a jejich životních podmínek.
- Kontroluje a řídí místní programy ochrany a podpory veřejného zdraví dětí a mladistvých.
- Spolupracuje se správními úřady a orgány samosprávy při tvorbě zdravotní politiky v regionu.
- Spolupracuje s ostatními odbory a odděleními KHS, poskytuje konzultace a stanoviska ze svého oboru.

2. Preventivní dozor

Pracovnice odboru hygieny dětí a mladistvých KHS Plzeňského kraje se sídlem v Plzni (dále jen „KHSPK“) vydaly v roce 2020 k projektovým dokumentacím 464 stanovisek a provedly dalších 136 úkonů mimo stavební řízení.

Tabulka č. 1 Stanoviska, vyjádření podle §77 zákona č. 258/2000 Sb.

	Počet souhlas	Počet nesouhlas
Dle jiných zákonů	320	0
Dle stavebního zákona	144	
Celkem v oboru HDM	464	0

Tabulka č. 2 Stanoviska a rozhodnutí

Evidované výkony	Počet souhlas	Počet nesouhlas
Rozhodnutí o mimořádném opatření (uzavírání škol – covid 19)	107	0
Rejstřík škol	22	0
Vyjádření včetně jiných úkonů registrace dětských skupin	7	
Celkem v oboru HDM	136	0

Posuzované projektové dokumentace se týkaly převážně stavebních úprav stávajících objektů MŠ, ZŠ, SŠ, DS. Vydaná závazná kladná stanoviska ke kolaudačnímu souhlasu se vztahovaly převážně ke stavebním úpravám školských zařízení a DS. Dále bylo poskytnuto v tomto období **202 konzultací** společně s vyjádřeními žádostí ve školských zařízeních například posouzení prostor z hlediska hygienických požadavků, školního stravování, osvětlení, kapacita, respirační infekty, prioritně byla řešena problematika covid -19 ve školách a na letních dětských rekreacích - apod.

V souvislosti s výkonem preventivního dozoru je zřejmá tendence, kdy podání neobsahují informace nezbytné pro posouzení žádosti o vydání závazného stanoviska, což vede k prodloužení posouzení PD.

2. Vyhodnocení kontrolního plánu za rok 2020

Pro rok 2020 byl v oboru hygieny dětí a mladistvých dle počtu zaměstnanců a předepsaného výkonu kontrol na jednoho zaměstnance stanoven rozsah (počet) kontrol 688. **Tento kontrolní plán byl splněn na 51%**. Celkový počet provedených kontrol za rok 2020 je **350**. Z toho **237** kontrol bylo provedeno v rámci plánovaného výkonu státního zdravotního dozoru. V rámci celostátních priorit provedeno **47** kontrol a v rámci krajských priorit **66** kontrol.

Státní zdravotní dozor

Celostátní priority oblasti SZD

Jako první celostátní prioritní oblast výkonu státního zdravotního dozoru (dále jen „SZD“) sledovala Krajská hygienická stanice Plzeňského kraje se sídlem v Plzni (dále jen „KHSPK“) dodržování požadavků § 50 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví v mateřských školách. Cílem této priority byla kontrola dokladů o provedeném stanoveném pravidelném očkování u dětí přijatých do mateřských škol. Plnění bylo u této priority **51 %, provedeno 41 kontrol z 81 plánovaných**. Z šetření vyplynulo, že v 1 případě nebylo dítě řádně naočkováno dle platného pravidelného očkovacího kalendáře z důvodu neurologických zdravotních potíží (epilepsie) a potvrzení o trvalé kontraindikaci. Dále jsme se setkávaly s případy odložení očkování z důvodu nemoci, kdy děti byly již doočkovány v době nástupu do MŠ, jednalo se o 4 případy. Celkem bylo v této oblasti zkontrolováno v okrese Plzeň město a Rokycany 1231 evidenčních listů v 17 MŠ a v okrese Klatovy, Domažlice a Tachov bylo prošetřeno 1915 evidenčních listů v 24 MŠ. Při tomto úkolu jsme zjistili, že některé ředitelky MŠ vystavují rozhodnutí o přijetí do MŠ dříve, než jim je dokladována zákonná proočkovanost u dítěte. Zjištěné nedostatky byly odstraněny do stanoveného termínu a bylo přistoupeno pouze k ústní domluvě. Ředitelkám bylo vysvětleno, že právě míra proočkovanosti je klíčová pro dosažení kolektivní imunity a snížení cirkulace původců infekčních nákaz v populaci a že prioritou při přijímání dětí do předškolních kolektivních zařízení totiž nadále zůstává zachování kolektivní imunity, tj. takové formy imunity, ke které dochází, když je významné množství osob v populaci proočkováno proti konkrétnímu onemocnění a patogen ztrácí schopnost epidemické incidence. Tuto oblast budeme nadále sledovat i v roce 2021.

Druhou celostátní prioritní oblastí výkonu SZD bylo provedení kontrol provozních podmínek v dětských skupinách (dále jen „DS“), a to včetně způsobu zajištění stravování a kontroly požadavků § 50 zákona č. 258/2000 Sb., bez ohledu na velikost kontrolované dětské skupiny. Rozsah provedení daného úkolu byl stanoven KHSPK dle místních podmínek na 31 kontrol za rok 2020. **Plnění bylo u této priority 19%, provedeno 6 kontrol v MDS**. Provozovatelé využívají pro provoz DS prostory pobytových místností, na které bylo vydáno ze strany KHS stanovisko ke změně účelu využití. Stravování v DS je poskytováno ve zkolaudovaných a ohlášených prostorách stravovacích služeb a je zajišťováno ve většině případů dovozem od poskytovatele stravovacích služeb (nejčastěji od školní jídelny). U těchto dětských skupin jsou k dispozici výdejny stravy a právě zde byly shledány četnější závady. Obědy se dovážejí a přesnídávky a svačinky se připravují ve výdejnách ze surovin nakoupených v běžné obchodní síti. Závad ve stravovacím úseku prostor DS bylo méně než loni, většinou byly dořešovány ústní domluvou na místě prováděných kontrol. Sankce při kontrole této priority nebyly za toto sledované období uděleny. Provozovny dětských skupin jsou ve většině případů vybaveny plastovými lehátky s vysokými matracemi nebo pevnými čalouněnými lehátky, které poskytují pevnou oporu zad. Prostor pro ukládání lehátek a lůžkovin umožňuje jejich řádné provětrání a oddělené uložení lůžkovin pro každé dítě. Lehátka i lůžkoviny jsou řádně označeny. Výměna lůžkovin se provádí 1x za 3 týdny, nebo dle potřeby. Praní ručníků většinou zajišťují provozovatelé DS, ale jsou i případy, kdy praní provádějí sami rodiče. Ohledně kontroly přijetí očkování dítěte do DS byla zjištěna 1 porušení v okrese Klatovy, které bylo vyřešeno na místě ústní domluvou – dítě bylo vyřazeno z dětského kolektivu. Ohledně kontroly proočkovanosti přijatých dětí do této péče bylo zkontrolováno (72 evidenčních listů). V ostatních kontrolovaných DS jsou přijímány pouze děti, které se podrobily pravidelnému očkování dle očkovacího kalendáře. Tuto oblast budeme nadále sledovat v rámci SZD i v příštím roce.

Poslední prioritní oblastí výkonu SZD bylo provedení kontrol provozních podmínek v lesních mateřských školách (dále jen „LMŠ“), a to včetně způsobu zajištění stravování a kontroly požadavků § 50 zákona č. 258/2000 Sb. Rozsah provedení daného úkolu byl stanoven KHSPK dle místních podmínek na 2 kontroly za rok 2020. **Plnění bylo u této priority 0 %, provedeno 0 kontrol** z důvodu koronavirové pandemie a zhoršující se epidemiologické situace nejen v Plzeňském kraji. Dalším důvodem byla výpomoc protiepidemickému odboru, která byla naprosto stěžejním úkolem všech zaměstnanců KHS Plzeňského kraje a byla naší jednoznačnou prioritou. Taktéž tyto kroky vyplynuly z metodického pokynu hlavní hygieničky ČR k plnění kontrolních plánů pro rok 2020 viz písemnost Č.j.: MZDR 34670/2020-1/OES ze dne 20.8.2020. Tuto celostátní prioritu budeme řešit v příštím roce.

V roce 2020 KHSPK nadále sledovala nutriční kvalitu a pestrost stravy (hodnocení jídelníčků za měsíc) podávané ve vybraných provozovnách školního stravování. Školní jídelna po provedeném místním šetření obdržela slovní hodnocení od příslušného zaměstnance OOVZ, které vyzvedlo pozitiva nebo naopak upozornilo na nedostatky jako např.: na nevhodné kombinace, nebo nevhodné zařazování některých pokrmů, případně na jejich četnost. V rámci této kontrolní činnosti bylo provedeno v průběhu tohoto roku **21 šetření**. Z šetření vyplynulo, že většina školních jídelen se snaží při sestavování jídelníčků dodržovat doporučenou pestrost a nutriční vyváženost. V některých případech se v MŠ setkáváme s ojedinělým zařazováním čerstvé zeleniny k obědům. V konzumaci přesnídávek v nabídce dále chybí luštěninové pomazánky, obilné kaše a celozrnné pečivo. V MŠ se také objevilo v některých případech podávání uzenin a zařazování většího množství vepřového masa. Jako v minulém roce se stále opakuje nezařazování bezmasých pokrmů do jídelníčků (ZŠ), chybí bílé maso. Je zde nedostatek obilovin a čerstvé zeleniny a vyšší frekvence houskových knedlíků. Málo se zařazují do jídelníčku zeleninové polévky a nebo se setkáváme s nevhodnou kombinací polévek a hlavních pokrmů a častějšímu podávání sladkých pokrmů. Výsledky prokázaly, že u celodenního stravování (MŠ) bylo posouzeno celkem 6 jídelníčků (z toho hodnoceno - 0% výborný jídelníček, 83 % velmi dobrý jídelníček a 17% nízká úroveň jídelníčku). Dále po zkušenosti mnoho pokrmů, včetně obilných kaší, luštěninových pomazánek děti nejedly. Mezi Vedením MŠ s vedoucí ŠJ dojednána úprava jídelníčku tak, aby byly připravené pokrmy konzumovány. Pestrost odpovídala původním požadavkům na stravování dětí – jednalo se o ŠJ při MŠ v okrese Rokycany. V provozovnách základních škol bylo posouzeno 15 jídelníčků - 15 x varianta č. 1. Po zhodnocení chodu I - 33% výborný jídelníček, 47% velmi dobrý jídelníček, 20% dobrý jídelníček. Oproti loňsku nebyl v ZŠ zjištěn jídelníček s nízkou úrovní. Nevyhovující jídelníček se neobjevil. Výsledky kontrol jídelníčků jsou podrobně zdokumentovány níže v následující tabulce č. 3:

Tabulka č . 3 Výsledky kontrol jídelníčků v roce 2020 za Plzeňský kraj – poslední šetření provedeno 8. 6. 2020 z důvodu koronavirové pandemie.

Jídelníček	výborný	velmi dobrý	dobry	nízká úroveň	nevyhovující
Plzeňský kraj 21					
celodenní stravování		5		1	
ZŠ I chod	5	7	3		

Krajské prioritní oblasti SZD

Pro rok 2020 byly stanoveny 3 krajské priority a zároveň regionální akce, jedná se o tyto:

1. Krajská priorita/regionální akce – KHSPK prováděla kontrolní činnost ve školských zařízeních (mateřských školách), kde se laboratorně zjišťoval, zda obsah NaCl ve standardní porci oběda pro dítě ve věku od 3 - 6 let odpovídá doporučené dávce pro dítě ve věku od 3 – 6 let a zda jsou dodržovány povinnosti provozovatelů stravovacích služeb podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. c) zákon č. 258/2000 Sb. Tuto oblast KHSPK systematicky sleduje od roku 2013. Plnění bylo u této priority 70%. Realizace úkolu měla dle původního plánu probíhat ve dvou etapách (1. etapa – březen 2020, 2. etapa – říjen 2020). Jarní etapa odběrů vzorků se uskutečnila pouze na ÚP Klatovy, Domažlice, Tachov a podzimní odběry byly ovlivněny koronavirovou epidemií. **V 35 školních jídelnách mateřských škol (dále jen „MŠ“) bylo celkem odebráno 35 vzorků.** Výsledky uvedené v tab. č. 4 byly porovnávány s doporučenou dávkou soli, která činí 1,2 g/oběd. Z 35 obědů nevyhovělo 34 a 1 vyhověl (97% nevyhovujících obědů v MŠ). V roce 2019 jsme se poprvé zaměřili na sledování obsahu soli v pokrmech v předškolních zařízeních – mateřských školách. Doporučená dávka soli v obědech pro předškolní strávnicky byla stanovena na 1,2 g a vychází z DD pro žáky 1. stupně ZŠ. V roce 2020 výsledky rozborů v tomto roce prokázaly, že u 3% (1 školní jídelna MŠ) se obsah soli v obědech pohybuje v procentuálním plnění doporučené DD soli 1,2 g v jednom celém pokrmu do 100%. Nejvíce početnou skupinu 43% tvořily školní jídelny MŠ od 101 - 200%. Další početnou skupinu (29%) tvořily školní jídelny (10), u kterých se obsah soli v pokrmu pohyboval v rozmezí od 201% - 300% plnění doporučené DD. Z níže prezentovaných výsledků vidíme, že stále jsou tu i jídelny, u kterých došlo k překročení hranici 300% plnění doporučené DD (jednalo se o 9 jídelen MŠ - 25%). Sledování obsahu NaCl ve školním stravování se ukazuje jako velmi dobrý argument při ovlivňování ozdravení školního stravování. Bylo zjištěno, že MŠ používají při přípravě stravy převážně čerstvé a zmrazené potraviny (s ohledem na roční období). Dehydratované instantní směsi, dochucovadla a polotovary se v předmětných školních jídelnách při MŠ nepoužívají, tento poznatek byl shledán i v roce 2019. Stravování dětí musí být také podpořeno nejen školní jídelnou, pedagogy, ale i rodiči, protože jak víme, dítě napodobuje stravovací chování svých nejbližších.

Z uvedených skutečností vyplývá, 97% školních jídelen v MŠ překročily doporučenou DD soli ve standardní porci oběda pro dítě ve věku od 3 - 6 let, je patrné, že touto problematikou je nutno se stále zabývat a sledovat ji a nadále provádět odběry a edukační činnost vedoucí k postupnému snižování obsahu soli v pokrmech v jídelnách MŠ. V celkovém porovnání byly výsledky odběrů v roce 2020 lepší, než výsledky odběrů, které byly prováděny na jaře a na podzim 2019. Tato oblast se bude v roce 2020 sledovat v závislosti na tom, jak bude se vyvíjet epidemiologická situace s ohledem na onemocnění COVID – 19. Pro úplnost uvádíme, že množství soli v pokrmech školního stravování sleduje KHSPK již od roku 2013.

Tabulka č . 4 Výsledky: NaCl - 2020 Plzeňský kraj/odběry 35 obědů v MŠ (vztaheno na doporučenou DD soli 1,2g/porce oběda určenou pro dítě od 3 – 6 let)

1.skupina (do 100%)	2.skupina (101- 200%)	3.skupina (201-300%)	4.skupina (301- 400%)	5.skupina (401 a více %)
1	15	10	9	0
3%	43%	29%	25%	0%

2. Krajská priorita/regionální akce - KHSPK zvolila provádět kontrolní činnost odběry/stěry a mikrobiologické vyšetření vzorků před zahájením pracovní činnosti (pracovního výkonu)

ve školských zařízeních - ŠJ. Plán na tomto úseku byl splněn na 30%. Bylo provedeno 15 kontrol (plánovaný počet 50 kontrol). Cílem bylo prokázat plnění správné výrobní a hygienické praxe ve stravovacích službách U vzorků byl zjišťován celkový počet mikroorganismů a přítomnost koliformních bakterií. Výsledky 150 stěrů jednoznačně prokázaly, že 9% stěrů nevyhovělo. Oproti minulému roku výsledná data, nelze porovnávat, protože bylo v roce 2019 provedeno 689 a v roce 2020 z důvodu dlouhodobé pandemie onemocnění nového typu koronaviru pouze 150 vzorků (odebráno 4x méně vzorků než loni). Z výsledků je patrné, že stále se prokazují nevyhovující stěry v oblasti stravování ve školních zařízeních, tuto prioritu je třeba dále sledovat. Pravidelnost kontrol a provádění odběrů pracovníky školních jídelen přinutí dodržovat osobní a provozní hygienu a tím zajistí bezpečnost při přípravě pokrmů pro děti). V tomto roce bylo uděleno 8 sankcí v blokovém řízení. U případů nevyhovujících odběrů, provozovatelé přijali dobrovolná opatření tím, že provedli důkladné omytí všech kuchyňských pomůcek a pracovních ploch v kuchyni a výdejně a k čištění zakoupily jiné dezinfekční prostředky, aby se zabránilo vzniku rezistence mikrobů na často používané chemické látky. Tento úkol bude pokračovat jako krajská priorita ve stejném rozsahu jako v roce 2020 i v roce 2021.

3. Krajská priorita/regionální akce – KHSPK zvolila jako poslední prioritu prověřit problematiku sledování teplot při výdeji prioritně ve výdejnách, kde se strava připravuje pro výdej v teplém stavu. **Plán na tomto úseku byl splněn na 36%. Bylo provedeno 16 kontrol (plánovaný počet 45 kontrol).** Realizaci tohoto úkolu ovlivnila koronavirová pandemie a zhoršující se epidemiologické situace. Cílem tohoto úkolu bylo sledování analýzy nebezpečí a kontrolu kritických bodů ve stravovacím zařízení výdejen včetně jejich pořizovaných záznamů. Pokrmy, které jsou strážníkům ve školních jídelnách podávány, musí být zdravotně nezávadné. V rámci Plzeňského kraje bylo zkontrolováno 16 stravovacích školních zařízení a to 11 MŠ, 3 DS a 2 výdejny při ZŠ. Teplotní řetězec byl prošetřen celkem u 41 teplých pokrmů (27 v MŠ, 7 v DS a 7 ve výdejnách ZŠ). Kromě 6 případů (15%) se teploty u pokrmů před výdejem pohybovaly v rozmezí od 61°C – 86,3°C. Jednalo se nevyhovující teplotu výdeje u pokrmu krutí směs se zeleninou (50,1°C), 2x těstoviny (37°C, 56,9°C), uzené maso (41,2°C), bramborové knedlíky (48,1°C), omáčka s masem a zeleninou (53,4°C). U teplotně nevyhovujících pokrmů byla následně provedena regenerace na požadovanou teplotu +60°C. V 1 případě nebyl k pokrmu doložen přepravní list (v provozovně DS) u ostatních provozoven tento nedostatek nebyl shledán, záznamy byly pořizovány. Zjištěné závady byly na místě projednány s vedením stravovacího provozu ústní domluvou. Bylo s nimi domluveno, že u surovin, u kterých je náročné dodržet přepravní teplotu, zajistí lepší způsob ochrany pokrmu a tím zabezpečí požadované hygienické parametry. Dále jim bylo edukačně vysvětleno, že právě dodržování stanovené teploty pokrmů podávaných ve stravovacích zařízeních je jedním z nejdůležitějších faktorů, které ovlivňují jejich zdravotní nezávadnost, zejména z mikrobiologického hlediska. Vzhledem k tomu, že zejména teploty pod 50°C umožňují rozmnožování mikroorganismů, které v jídlech přežívají i po tepelné úpravě nebo, stanovuje příslušná legislativa při výdeji pokrmů hodnotu +60°C. Při převozu teplých pokrmů by mohlo dojít k přerušení teplotního řetězce a tím k pomnožení mikroorganismů způsobujících onemocnění z potravin na hodnoty schopné vyvolat onemocnění. Základním předpokladem je proto dodržování nezbytných požadavků hygieny a analýzy potenciálního nebezpečí. Systém kritických bodů zajišťuje preventivní a systematický přístup k identifikaci nebezpečí zdravotní závadnosti a k zamezení jeho vzniku. Důsledné dodržování výrazně snižuje zdravotní rizika, ale i ekonomické ztráty v provozu. Tuto oblast budeme nadále sledovat v rámci SZD i v příštím roce.

Pokyn hlavního hygienika (celorepubliková akce) - „Hodnotící studie školního projektu Ovoce, zelenina a mléko do škol“, cílem této studie bylo ověřit jeho příspěvek k podpoře

vytváření správných stravovacích návyků u dětí základních škol zařazených do projektu. Účelem hodnotící studie bylo získat informace o konzumaci ovoce, zeleniny a mléčných výrobků a o znalostech správné výživy žáků. Do této studie bude zapojeno v ČR cca 100 vybraných základních škol a to jak na školách do projektu zařazených tak nezařazených formou dotazníkových šetření, Studie bude probíhat v letech 2020, 2021 a 2022 na reprezentativním vzorku žáků z 3. a 7. tříd a navíc i u žáků 5. a 9. tříd. Součástí studie je také dotazník pro rodiče dětí. Dotazníkové šetření organizuje Státní zdravotní ústav ve spolupráci s krajskou hygienickou stanicí. Šetření proběhne v rámci jedné vyučovací hodiny, děti vyplní dotazníky, které zahrnují otázky na konzumaci ovoce, zeleniny a mléčných výrobků, na jejich stravovací zvyklosti a znalosti. Dotazníky jsou anonymní a neobsahují žádné identifikační ani citlivé údaje. Při zpracování dat bude postupováno dle příslušných právních předpisů, zejména dle čl. 13 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016, obecného nařízení o ochraně osobních údajů. Výsledky se objeví pouze ve formě souhrnných informací bez možnosti identifikovat jednotlivce. V tomto projektu se podařilo pouze navázat spolupráci s řediteli vybraných základních škol zařazených do tohoto projektu. K dalším krokům nedošlo s ohledem na nepříznivou epidemiologickou situaci onemocnění COVID - 19 nejen v celé ČR. Po dohodě se Státním zemědělským intervenčním fondem došlo k pozastavení realizace šetření této studie do doby zlepšení epidemiologické situace.

Zotavovací akce pro děti

V roce 2020 byla dle metodiky sestavování kontrolních plánů na tento rok naplánována kontrolní činnost v oblasti zotavovacích akcí v počtu 113 kontrol. V letošní sezóně se v Plzeňském kraji rekreovalo celkem 17 957 (loni 20 430 dětí) na 200 zotavovacích akcí (loni 215), které probíhaly ve 265 bázích (loni 294). Ohlášených JPA bylo 47 (loni 24) a rekreovalo se tam 1791 dětí (loni 933) v 77 bázích (loni 44). **Plán na tomto úseku byl splněn na 106% (bylo prokontrolováno 49% ohlášených akcí).** Pracovníci odboru hygieny dětí a mladistvých KHSPK provedli na dětských táborech v tomto roce celkem 120 kontrol (z toho 103 kontrol na ZA a 13 kontrol na JPA a 4 kontroly ve stravovací službě (kontroly dle potravinového práva). V letošní sezóně byly zjištěny závady na dětských táborech, které se vztahovaly k nesplnění ohlašovací povinnosti (pozdní hlášení), k nevyhovujícím podmínkám pro osobní hygienu dětí, k nedostatečné osobní hygieně personálu ve stravovacím úseku, ke zdravotnímu nezabezpečení akce a k chybějícím záznamům ve zdravotnické dokumentaci dětí. U výše zjištěných závad byla provozovateli ZA a JPA neprodleně sjednána náprava a v 11 případech (loni 12 případů) byla udělena sankce. Dále byly šetřeny celkem 4 podněty (z toho 2 částečně oprávněné na ZA a 1 oprávněný na ZA a 1 neoprávněný anonymní na JPA), které se týkaly nedostatečných hygienických podmínek dětí na ZA a podezření na neohlášení.

V tomto období byly KHSPK nahlášeny 3 hromadné výskyty onemocnění na ZA v okrese PM, na ZA okres Plzeň – sever, JPA okres Domažlice, při kterých měli účastníci gastrointestinální potíže (opakované zvracení, průjem, bolesti břicha, teplota). Při 1. epidemii (okres Plzeň – město, onemocnělo 43 osob - z toho 30 dětí a 13 dospělých, hospitalizace nebyla ani u jednoho případu), nebylo vehikulum nákazy jednoznačně identifikováno. Lze tedy přisuzovat uvedené GIT potíže k nedodržení osobní a provozní hygieny v provozně stravovacích službách, která zajišťovala během pobytu na táboře dětem stravu. Za nedostatky zjištěné kontrolou KHS (odd. HV) byla uložena sankce a dále byla nařízena sanitace a úklid veškerého stravovacího úseku v této provozovně. Při 2. epidemii (okres Plzeň – sever) došlo na ZA od Zdravotnické záchranné služby Plzeňského kraje (dále jen „ZZSPK“) nahlášení výskytu mimořádné situace v souvislosti s urputným nepřestávajícím zvracením 2,5 po konzumaci pokrmu u 66 osob (64 dětí a 2 dospělé osoby). Děti se brzy zotavily a jsou bez zdravotních následků. Infekční klinika v Plzni tento případ uzavřela jako akutní staphylokokovou enterotoxikózu vzhledem k charakteru klinických příznaků a

k výsledkům odběrů vzorků v provozně stravovacích služeb, které byly zachyceny v inkriminované době KHSPK šetřením na tomto táboře. Koncem července se řešila ještě 3. epidemie, která vznikla na JPA v okrese Domažlice u 8 dětí z 25 přítomných, dospělé osoby – 0. Jednalo se o průjmové potíže s bolestmi břicha a u 4 dětí se objevily i příznaky onemocnění COVID – 19. Dvě děti s těmito příznaky byly odeslány na vyšetření onemocnění COVID, které bylo negativní. Vzorky pitné vody prokázaly přítomnost mikrobiálního znečištění (nález coli bakterií, E coli, intestinálních enterokoků) nejen u individuálního zdroje (studna), ale i vody z lesní studánky (k řešení předáno HOK). Onemocnění se dál nešířilo, tábor byl ukončen v řádném termínu. Závěrem lze říci, že se mohlo se jednat o souhru více faktorů. Přestože agens nebylo jednoznačně určeno, je pravděpodobným původcem mikroorganismus šířený prostřednictvím vody, která byla bez jakéhokoliv omezení používána v průběhu konání akce. Provozovatel JPA provedl dobrovolně dezinfekci celého objektu a na základě nevyhovujících rozborů odebraných KHS zabezpečil jiný, nezávadný zdroj pitné vody z vodovodního řádu (balená voda). Za nevyhovující vzorky vody byla udělena sankce příkazovým blokem, která byla na místě uhrazena. Kromě drobných úrazů se řešila také nemocnost dětí s ohledem na problematiku onemocnění COVID – 19 (počet ukončených akcí z rozhodnutí provozovatele: 1 – případ – okres Plzeň – jih). Jednalo se o importovanou nákazu z rodiny. Izolace u 1 dítěte, u kterého se pozitivita na tuto vysoce infekční nákazu PCR testem prokázala. Na táboře bylo v té době přítomno 88 dětí a 19 dospělých osob, z tohoto počtu pocházelo 66 dětí z rizikové oblasti Prahy a okolí, 22 dětí z Plzeňského kraje. V rámci předběžné opatrnosti se KHS zajistila nasofaryngeální výtěry na přítomnost koronaviru ostatních účastníků přítomných na ZA (dle doloženého seznamu účastníků tábora). Celkem bylo provedeno 107 odběrů. KHSPK zajistila následnou ohniskovou dezinfekci účinným plně virucidním prostředkem. Další případ positivity na koronavirus nepříbyl. Výsledky prvních i druhých nasofaryngeálních výtěrů u 107 účastníků ZA neprokázaly přítomnost koronaviru. V souvislosti s tímto případem byly KHS podány informace médiím. Dále se řešily 3 případy nepotvrzené positivity a to na ZA, JPA a na rodinné akci. Většinou se jednalo o případy došetřování kontaktů s pozitivním u dětí a dospělých osob, které pocházely zpravidla ze Středočeského kraje, z Prahy a okolí a dále Ústeckého kraje a Karlovarského kraje. Všichni účastníci této akce byli tedy došetřováni podle trvalého bydliště místně příslušnými hygienickými stanicemi, pokud se u nich prokázala pozitivita na přítomnost koronaviru. Všechny uvedené případy byly hlášeny MZČR. V závěru táborové sezóny řešen případ výskytu infekčního kožního bakteriálního onemocnění Impetigo u 5 dětí na ZA v okrese Plzeň – sever. Nemocné děti byly předány ihned do péče rodičů a tábor došel v řádném termínu. Onemocnění se dál nerozšířilo na ostatní děti (48). Na táboře byla provedena účinná dezinfekce prostor stanů a sociálního zázemí dětí. Vedoucí tábora byla o všem poučena. Aktivita klíšťat byla vyšší. Důsledně bylo sledováno ošetření dětí a zajištění dostatečné informovanosti rodičů po ukončení ZA nebo JPA o této skutečnosti. V některých oblastech byl větší výskyt bodavého hmyzu (vos a komárů). Nepříznivé klimatické vlivy - ZA a JPA v kraji nebyly dotčeny.

Spolupráce s médii

V tomto roce byla navázána spolupráce s velkou částí médií ohledně případu výskytu onemocnění COVID – 19 na ZA v okrese Plzeň – jih, případu intoxikace dětí jídlem na ZA – okres Plzeň – sever a covidové zhoršující se situace ve školních a školských zařízeních.

Odběr vzorků potravin a stěry z prostředí na ZA – odběr potravin za HDM – 0, (případ epidemie na ZA v okrese Plzeň – sever - odběr zajišťovalo odd. HV). Stěry – 10 vzorků (1 nevyhovující, zjištěna přítomnost zvýšeného množství CPM) – šetření epidemie na JPA v okrese Domažlice

Odběr vzorků pitné vody na ZA:

V souvislosti se zajištěním zásobování pitnou vodou bylo **provedeno 10 rozborů pitné vody** z individuálních zdrojů (**studny**), **1 rozbor z bazénu a 1 vyšetření veřejné lesní studánky**. Z toho počtu **nevyhovělo 8 vzorků** na mikrobiologické ukazatele - přítomnost koliformních bakterií, intestinálních enterokoků, Escherichia coli a na chemické ukazatele – vyšší hodnota pH. Závady pitné vody byly odstraněny neprodleně dobrovolným opatřením (opakovaná chlorace pitné vody), převařením nebo náhradním zdrojem cisternou nebo balenou vodou. Většinou tyto odběry vzorků vody z individuálních zdrojů byly odebírány v souvislosti se šetřením vzniklých epidemií nebo mimořádných událostí, ale i v rámci kontrolního plánu.

V roce 2020 bylo odebráno v rámci SZD 229 vzorků. Z toho bylo 35 směsných vzorků na stanovení NaCl ve standardní porci dítěte předškolního věku (3 – 6 let), 160 vzorků stěrů z prostředí (150 stěrů – krajský úkol, 10 dalších stěrů – JPA - epidemie), 10 vzorků písku, 10 vzorků měření chemických škodlivin (10 ukazatelů), 14 vzorků na odběr vody – ověření kvality. Z celkového počtu vzorků bylo 56 vzorků nevyhovujících (24%). Nevyhovující vzorky – po stránce ukazatelů mikrobiologických (13 stěrů z prostředí a 6 vzorků vody KR, a 2 vzorky ÚR), 34 vzorků - jednalo se o směsný vzorek standardní porce oběda pro školkové dítě s vyšším obsahem soli. Nevyhovující mikrobiologické výsledky u vzorků byly dány překročením limitů mikrobiologických ukazatelů (celkový počet mikroorganismů, koliformní bakterie, enterokoky, escherichia coli. Výsledky byly s odpovědnými osobami protokolárně projednány, přičemž byl kladen důraz na bezodkladné zjednání nápravy ve smyslu uplatnění zásad správné výrobní a hygienické praxe. *pozn.) Dále v rámci regionálního úkolu KHSPK pro tento rok bylo ještě orientačně měřeny výdejní teploty u pokrmů ve výdejnách ŠJ a provozovnách (16 stravovacích zařízení, 41 pokrmů), tyto data nejsou evidovány v registru HDM.*

Podněty (vyjma ZA)

V roce 2020 bylo řešeno celkem 6 podnětů (loni 19 podnětů), 5 podnětů bylo vyhodnoceno jako příslušných do kompetence hygienické služby a 1 podnět nebyl příslušen řešit KHSPK (kultura stolování – předáno k došetření ČŠI). Z tohoto počtu bylo 5 podnětů hodnoceno jako neoprávněných.

Ve věci šetření podnětů příslušných KHSPK bylo provedeno celkem 5 kontrol. Předmětem podnětů byly zejména údajné závady v osobní a provozní hygieně osob činných ve stravovacích zařízeních pro děti a mladistvé, nedodržení mimořádných hygienických opatření vydaných vládou ČR a MZČR s ohledem na problematiku onemocnění COVID – 19 na kurzu plavání, údajné zdravotní potíže v DS apod. O výsledcích šetření byly osoby podávající podnět písemně informovány e-mailem, pokud se a nejednalo o případy, kdy nebyla uvedena kontaktní adresa.

RASFF

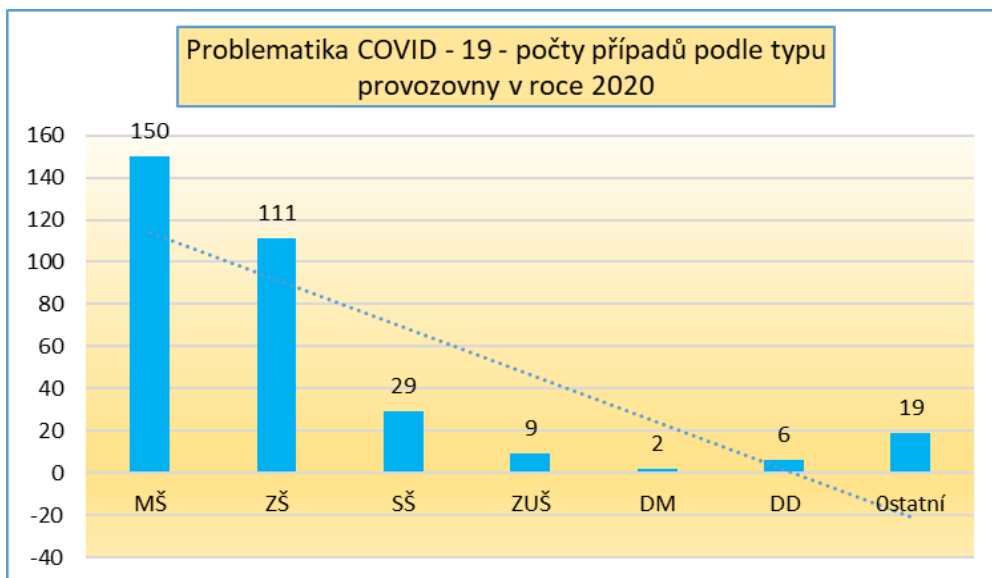
V tomto sledovaném období nebylo v rámci systému RASFF provedeno žádné šetření.

Šetření podezření na onemocnění z potravin (vyjma ZA)

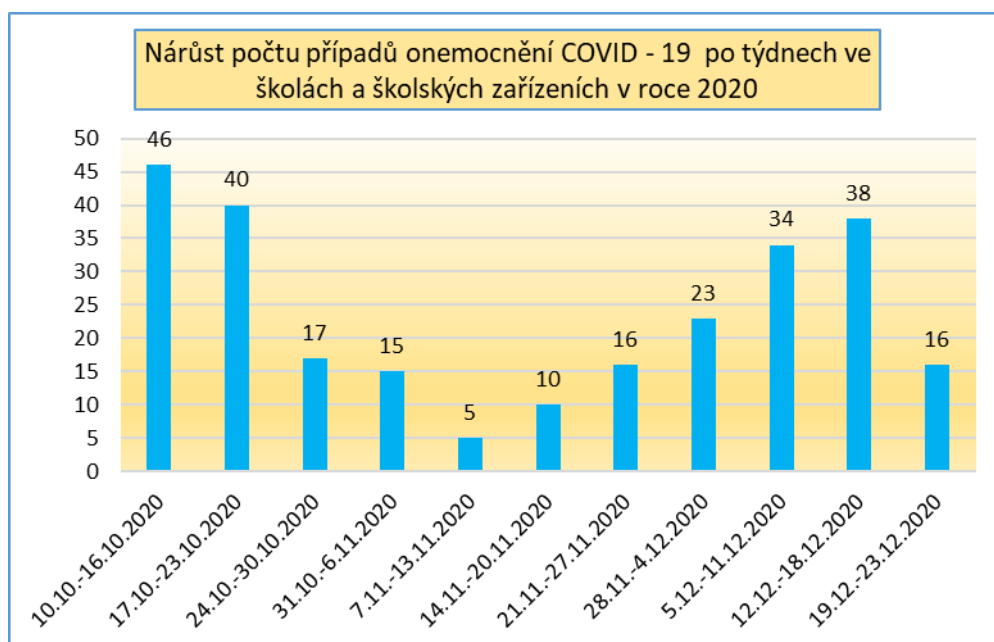
Šetření v souvislosti s onemocněním COVID – 19 ve školních a školských zařízeních v rámci Plzeňského kraje, která probíhala telefonicky (dohledávání kontaktů včetně jejich zajištění a objednávání na odběry do odběrových míst (systém MedicalM4) a pravidelné mailové hlášení MZ o aktuální epidemiologické situaci v těchto zařízeních.

Problematika COVID – 19 řešená ve školních a školských zařízeních v roce 2020

V první vlně koronavirové pandemie byla většina pracovníků přeřazena na výpomoc na odbor EPI. Začátkem března 2020 byly vládou mimořádně ČR uzavřeny školy a školská zařízení v rámci celé ČR, státní zdravotní dozor se neprováděl. V druhé vlně koronavirové pandemie došlo vládou ČR od 14. 10. 2020 vzhledem ke zhoršující se epidemiologické situaci k okamžitému uzavření středních škol a 2. stupně základních škol. Poté následoval přechod na distanční výuku i u 1. stupně základních škol. Mateřské školy zůstaly v provozu. Od 11. září 2020 do 31. prosince 2020 bylo každý pátek zasíláno pravidelné hlášení pro MZ. V hlášení se udával seznam školských zařízení zasažených onemocněním COVID-19 v Plzeňském kraji. Tabulka byla zasílána na adresu: crt@mzcr.cz. Z tohoto hlášení vyplynulo, že problematika nového typu koronaviru byla v rámci Plzeňského kraje řešena od měsíce září 2020 ve 326 zařízeních (opakující se výskyt byl řešen v 56 případech). Z tohoto počtu bylo zasaženo v PK 150 MŠ, 111 ZŠ, 29 SŠ, 9 ZUŠ, 2 DM, 6 DD a 19 ostatních zařízení (DS, ŠJ) viz. graf č. 1. Uzavření škol ze strany KHSPK proběhlo ve 44 případech, v 52 případech byl ukončen provoz ze strany vedení školních zařízení po dohodě se zřizovatelem (personální oslabení). Nejvyšší nárůst případů jsme zaznamenali v měsíci říjnu 2020 v týdnech 10.10.-16.10.2020 (46 případů) a 17.10.-23.10.2020 (40 případů). Poté narůstající trend začal mírně klesat o víc jak polovinu případů a v měsíci prosinci 2020 došlo k opětovnému nárůstu v týdnech 5.12.-11.12.2020 (34 případů) a 12.12.-18.12.2020 (38 případů) viz. graf č. 2. Nárůsty případů měly souvislost s postupným, uvolňováním vládních MO a také v tom, že v předškolních zařízeních nebyl provoz omezen (zasaženo 45% z celkového počtu 335 zařízení). U ZŠ byl také šetřen velký nárůst (zasaženo 44 % z celkového počtu 252 zařízení). Ohledně SŠ bylo zasaženo 40% (z celkového počtu 73 zařízení). V příštím roce bude tato problematika sledována a řešena s ohledem na to, jak se bude epidemiologická situace vyvíjet.

Graf č. 1

Graf č. 2

Spolupráce s ostatními orgány, dalšími institucemi státní správy

KHS PK odbor HDM spolupracuje průběžně ve věcech stravování se ČŠI a stavebními úřady ve věci stavebních řízení ve smyslu § 77 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dále odbor spolupracoval s Krajským úřadem a s jeho metodickým vedením školního stravování (odborné informace na celookresních poradách školních jídelen). Hlavním tématem spolupráce se školským odborem bylo šetření positivity na přítomnost koronaviru ve školách. V roce 2020 odbor HDM neřešil žádnou kontrolní činnost ve spolupráci se SZPI.

Analýza opatření a finančních sankcí

Tabulka č. 5 Sankce

Sankce	Celkem		
	počet	navrženo (Kč)	uloženo (Kč)
pokuta dle § 92 zák. č. 258/2000 Sb.	22	30 000	30 000
Celkem	22	30 000	30 000

Nejčastějšími závadami zjištěnými při SZD byly nesprávné skladovací podmínky potravin, nesprávné technologické postupy při manipulaci s potravinami a pokrmy, závady v osobní a provozní hygieně zaměstnanců, nevhodné teplotní podmínky. Na LDR byly sankce uloženy za nevhodné skladovací podmínky potravin, za neohlášení ZA, za neúplnou zdravotní dokumentaci u účastníků ZA apod.

Opatření: V tomto roce odbor HDM nevydal žádné opatření vyjma v oblasti řešení onemocnění COVID – 19 ve školách a školských zařízeních. Ve školních a školských zařízeních bylo ve 44 případech vydáno MO (uzavření provozu) rozhodnutím KHSPK (podle § 69 odst. 1 písm. b) a e) a § 94 odst. 4 zákona č. 258/2000 Sb.) z důvodu zamezení a dalšího šíření této vysoce infekční virové nákazy.

Vzdělávací aktivity pro pracovníky ŠJ

V 1. pololetí roku 2020 pracovnice odboru hygieny dětí a mladistvých KHSPK ve spolupráci se společností Asociací školních jídelen ČR, z.s. Husova 523, 370 21 České Budějovice v rámci projektu „Krajská centra sdílení dobré praxe“ provedly v měsíci únoru 2020 v Plzeňském kraji školení pro zaměstnance ŠJ (seznamování s výsledky krajských priorit loňského roku a seznámení priorit pro daný rok, školení v oblasti zdravé školní jídelny, seznámení s novou legislativou, zopakování zásad správné hygienické praxe ve stravovacím provozu atd.) V měsíci dubnu 2020 bylo plánované školení pro Plzeň s ohledem na nepříznivou epidemiologickou situaci zrušeno.

Celkem bylo **proškoleno 527 pracovníků školních jídelen (v loni 459 a předloni 455). Stále dochází k nárůstu, což je pozitivní.**

Konkrétní čísla dle okresů jsou uvedeny v následující tabulce.

Lokalita	Účastníci
Rokycany	57
Klatovy	164
Domažlice	96
Tachov	62
Plzeň I.	148

Doporučení pro další zaměření SZD

V roce 2021 by se odbor HDM zaměřil ve školách a školských zařízeních na plnění povinnosti vydané mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví s ohledem na zamezení výskytu a komunitního šíření onemocnění COVID - 19 v rámci populace. Cílem tohoto úkolu by bylo sledování dodržování nošení ochrany úst a nosu v těchto typech zařízení a dalších povinností vyplývajících z MO.

V Plzni dne 7. 1. 2021, Zpracovala: Ing. Petra Langová